6. SINIF

BENİM SOSYAL BİLGİLER

Akıllı tahtaya uyumludur.

KISA ve NET

ÇALIŞMA DEFTERİM

OLCAY GÖKTEPE

ÖRNEK AKADEMİ

ÖRNEK AKADEMİ

6. SINIF

BENİM SOSYAL BİLGİLER ÇALIŞMA DEFTERİM

ISBN 978-625-7868-60-0

YAZAR OLCAY GÖKTEPE

DİZGİ GRAFİK
Hilal-Serdal ÜNAL

BASKI KORZA BASIM

www.ornekakademi.com

/ornekakademi

ÖRNEK AKADEMİ
Adres : İvedik Caddesi No: 253/B Yenimahalle/Ankara
Tel : 0 530 467 61 94
Mail : bilgi@ornekakademi.com

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Örnek Akademi Basın Yayın Dağ. Eğ. Dan. San. ve Tic. Ltd. Şti'ye aittir. Herhangi bir şekilde izin alınmadan, yayınların tümü ya da bir kısmı, mekanik, fotokopi, elektronik ortam ve benzeri başka yöntemlerle kayıt altına alınamaz, çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

ÖRNEK AKADEMİ

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül… ne bu şiddet bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl,
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim; bendimi çiğner, aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garb'ın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar;
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir îmânı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın…
Kim bilir, belki yarın… belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehîd oğlusun, incitme, yazıktır atanı;
Verme, dünyâları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fışkıracak, toprağı sıksan şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Hudâ,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.

Ruhumun senden, İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin ma'bedimin göğsüne nâ-mahrem eli!
Bu ezanlar-ki şehâdetleri dînin temeliEbedî
yurdumun üstünde benim inlemeli

O zaman vecd ile bin secde eder –varsa- taşım;
Her cerîhamdan, İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır rûh-i mücerred gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek Arş'a değer, belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl;
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

MEHMET AKİF ERSOY

ÖRNEK AKADEMİ

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Amacımız sosyal bilgiler dersini severek öğrenmeniz ve başarınızı arttırmanızdır. Defter tasarlanırken Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan sosyal bilgiler öğretim programlarındaki kazanımlar esas alınmıştır.

Defterimiz üç bölümden oluşmaktadır. 1. bölüm; etkili konu anlatımlarından, 2. bölüm; konu ile ilgili öğretici uygulamalardan, 3. bölüm; ünite testlerinden oluşmaktadır.

Defterimizde Millî Eğitim Bakanlığının düzenlemiş olduğu PYBS sorularından yararlanılmıştır. Ünite testlerinde ve uygulamalarda; neden-sonuç ilişkisi kurma, okuduğunu anlama, kronolojik düşünme, analiz kurma, harita ve grafik yorumlama ve kavramlar arasında ilişki kurma becerilerini geliştirme hedeflenmiştir.

Çıktığımız bu yolculukta hedeflerinize ulaşmanız konusunda hepinize başarılar diliyoruz.

OLCAY GÖKTEPE

SOSYAL BİLGİLER GARAJI

ÖRNEK AKADEMİ

DEFTERİMİZİ TANIYALIM

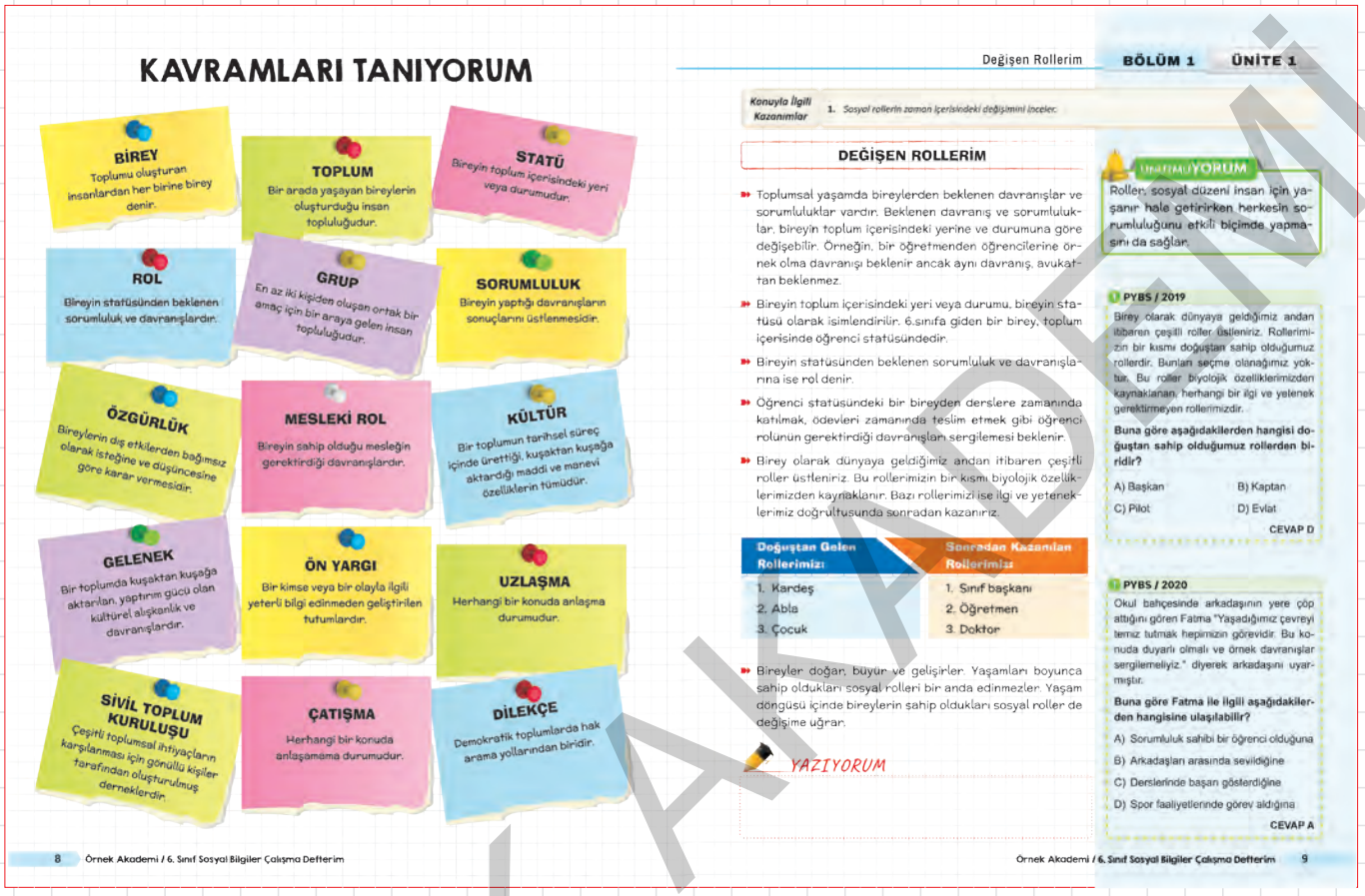

KAVRAMLARI TANIYORUM

BİREY – Toplumu oluşturan insanlardan her birine birey denir.

TOPLUM – Bir arada yaşayan bireylerin oluşturduğu insan topluluğudur.

STATÜ – Bireyin toplum içerisindeki yeri veya durumudur.

ROL – Bireyin statüsünden beklenen sorumluluk ve davranışlardır.

GRUP – En az iki kişiden oluşan ortak bir amaç için bir araya gelen insan topluluğudur.

SORUMLULUK – Bireyin yaptığı davranışların sonuçlarını üstlenmesidir.

ÖZGÜRLÜK – Bireylerin dış etkilerden bağımsız olarak isteğine ve düşüncesine göre karar vermesidir.

MESLEKİ ROL – Bireyin sahip olduğu mesleğin gerektirdiği davranışlardır.

KÜLTÜR – Bir toplumun tarihsel süreç içinde ürettiği, kuşaktan kuşağa aktardığı maddi ve manevi özelliklerin tümüdür.

GELENEK – Bir toplumda kuşaktan kuşağa aktarılan, yaptırım gücü olan kültürel alışkanlık ve davranışlardır.

ÖN YARGI – Bir kimse veya bir olayla ilgili yeterli bilgi edinmeden geliştirilen tutumlardır.

UZLAŞMA – Herhangi bir konuda anlaşma durumudur.

SİVİL TOPLUM KURULUŞU – Çeşitli toplumsal ihtiyaçların karşılanması için gönüllü kişiler tarafından oluşturulmuş derneklerdir.

ÇATIŞMA – Herhangi bir konuda anlaşamama durumudur.

DİLEKÇE – Demokratik toplumlarda hak arama yollarından biridir.

8 Örnek Akademi / 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Çalışma Defterim

Değişen Rollerim BÖLÜM 1 ÜNİTE 1

Konuyla İlgili Kazanımlar 1. Sosyal rollerin zaman içerisindeki değişimini inceler.

DEĞİŞEN ROLLERİM

- Toplumsal yaşamda bireylerden beklenen davranışlar ve sorumluluklar vardır. Beklenen davranış ve sorumluluklar, bireyin toplum içerisindeki yerine ve durumuna göre değişebilir. Örneğin, bir öğretmenden öğrencilerine örnek olma davranışı beklenir ancak aynı davranış, avukattan beklenmez.
- Bireyin toplum içerisindeki yeri veya durumu, bireyin statüsü olarak isimlendirilir. 6.sınıfa giden bir birey, toplum içerisinde öğrenci statüsündedir.
- Bireyin statüsünden beklenen sorumluluk ve davranışlarına ise rol denir.
- Öğrenci statüsündeki bir bireyden derslere zamanında katılmak, ödevleri zamanında teslim etmek gibi öğrenci rolünün gerektirdiği davranışları sergilemesi beklenir.
- Birey olarak dünyaya geldiğimiz andan itibaren çeşitli roller üstleniriz. Bu rollerimizin bir kısmı biyolojik özelliklerimizden kaynaklanır. Bazı rollerimizi ise ilgi ve yetenekleri doğrultusunda sonradan kazanırız.

Doğuştan Gelen Rollerimiz	Sonradan Kazanılan Rollerimiz
1. Kardeş	1. Sınıf başkanı
2. Abla	2. Öğretmen
3. Çocuk	3. Doktor

- Bireyler doğar, büyür ve gelişirler. Yaşamları boyunca sahip oldukları sosyal rolleri bir anda edinmezler. Yaşam döngüsü içinde bireylerin sahip oldukları sosyal roller de değişime uğrar.

YAZIYORUM

UNUTMUYORUM

Roller, sosyal düzeni insan için yaşanır hale getirirken herkesin sorumluluğunu etkili biçimde yapmasını da sağlar.

PYBS / 2019

Birey olarak dünyaya geldiğimiz andan itibaren çeşitli roller üstleniriz. Rollerimizin bir kısmı doğuştan sahip olduğumuz rollerdir. Bunları seçme olanağımız yoktur. Bu roller biyolojik özelliklerimizden kaynaklanan, herhangi bir ilgi ve yetenek gerektirmeyen rollerimizdir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi doğuştan sahip olduğumuz rollerden biridir?

A) Başkan B) Kaptan
C) Pilot D) Evlat

CEVAP D

PYBS / 2020

Okul bahçesinde arkadaşının yere çöp attığını gören Fatma "Yaşadığımız çevreyi temiz tutmak hepimizin görevidir. Bu konuda duyarlı olmalı ve örnek davranışlar sergilemeliyiz." diyerek arkadaşını uyarmıştır.

Buna göre Fatma ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Sorumluluk sahibi bir öğrenci olduğuna
B) Arkadaşları arasında sevildiğine
C) Derslerinde başarı gösterdiğine
D) Spor faaliyetlerinde görev aldığına

CEVAP A

Örnek Akademi / 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Çalışma Defterim 9

Defterde Kullanılan İkonlar ve Anlamları

BİLGİLENİYORUM

Öğrencilere kazandırılacak temel bilgiler ve konuyla ilgili tamamlayıcı bilgiler bu alanda verilmiştir.

UNUTMUYORUM

Önemli görülen ve konular arasında bağlantı sağlayan bilgiler bu alanda verilmiştir.

YORUMLUYORUM

Konu işlenişinde karşımıza çıkan metin, tablo, grafik ve benzeri bilgilerden yararlanarak ortaya konacak çıkarımlar bu alanda verilmiştir.

UYARIYORUM

Geçmiş yıllarda sınav sorusu olmuş bilgiler, öğrencilerin karıştırabileceği bilgiler ve benzerleri bu alanda verilmiştir.

KOLAYLAŞTIRIYORUM

Öğrencilere kazandırılacak temel bilgilerin kalıcı hale getirilmesi amacıyla kullanılan KODLAMALAR, ATASÖZLERİ ve DEYİMLER bu alanda verilmiştir.

ÖRNEK AKADEMİ

1. ÜNİTE
BİREY VE TOPLUM
Değişen Rollerim ... 9
Kültürümüzle Yaşıyor ve Gelişiyoruz ... 13
Ön Yargılarımı Kırıyorum ... 18
Birlikte Daha Güçlüyüz ... 22
Sorunlarımın Çözümünü Biliyorum ... 26
Ünite Testi ... 32

2. ÜNİTE
KÜLTÜR VE MİRAS
Destan ve Yazıtlarda Türkler ... 37
İslamiyet'in Doğuşu ve Değişim ... 53
İslamiyet ve Türkler ... 65
Yeni Yurt Anadolu ... 79
Medeniyete Yön Veren Yollar ... 100
Ünite Testi ... 103

3. ÜNİTE
İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER
Dünyanın Neresindeyim ... 109
Ülkemin Güzellikleri Haritada ... 128
Ülkemizin Zenginlikleri Haritada ... 139
Çevremizde Kimler Yaşıyor ... 154
Ünite Testi ... 166

4. ÜNİTE
BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM
Sosyal Bilimler ve Toplum ... 173
Hayalimdeki Gelecek ... 181
Bilimsel Araştırma Basamakları ... 186
Emek Bir Hazinedir ... 190
Ünite Testi ... 195

5. ÜNİTE
ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM
Kaynaklarımız Kazanca Dönüşüyor ... 201
Dünyamıza Sahip Çıkalım ... 231
Bir Projem Var ... 235
Vergilerimizle Aydınlık Yarınlara ... 239
Nitelikli İnsan, Güçlü Türkiye ... 244
Mesleğimi Seçiyorum ... 246
Ünite Testi ... 249

6. ÜNİTE
ETKİN VATANDAŞLIK
Nasıl Bir Yönetim ... 255
Üç Kuvvet ... 261
Yöneticilerimiz ve Biz ... 266
Hayatın İçinde Demokrasi ... 269
Haklarımın Bilincindeyim ... 273
Kadın ve Toplum ... 277
Ünite Testi ... 282

7. ÜNİTE
KÜRESEL BAĞLANTILAR
Komşularımız ve Kardeşlerimiz ... 287
Ticari İlişkilerimiz ... 294
Lider Türkiye ... 299
Kültürümüze Sahip Çıkalım ... 304
Ünite Testi ... 308

Cevap Anahtarı ... 311

ÖRNEK AKADEMİ

1. Ünite

BİREY VE TOPLUM

Neler Öğreneceğiz Neler

1. Sosyal rollerin zaman içerisindeki değişimini,
2. Sosyal, kültürel ve tarihî bağların toplumsal birlikteliğin oluşmasındaki yerini ve rolünü,
3. Toplumda uyum içerisinde yaşayabilmek için farklılıklara yönelik ön yargıları sorgulamayı,
4. Toplumsal birlikteliğin oluşmasında sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı destekleyici faaliyetlere katılmayı,
5. Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini öğreneceğiz.

ÖRNEK AKADEMİ

KAVRAMLARI TANIYORUM

BİREY
Toplumu oluşturan insanlardan her birine birey denir.

TOPLUM
Bir arada yaşayan bireylerin oluşturduğu insan topluluğudur.

STATÜ
Bireyin toplum içerisindeki yeri veya durumudur.

ROL
Bireyin statüsünden beklenen sorumluluk ve davranışlardır.

GRUP
En az iki kişiden oluşan ortak bir amaç için bir araya gelen insan topluluğudur.

SORUMLULUK
Bireyin yaptığı davranışların sonuçlarını üstlenmesidir.

ÖZGÜRLÜK
Bireylerin dış etkilerden bağımsız olarak isteğine ve düşüncesine göre karar vermesidir.

MESLEKİ ROL
Bireyin sahip olduğu mesleğin gerektirdiği davranışlardır.

KÜLTÜR
Bir toplumun tarihsel süreç içinde ürettiği, kuşaktan kuşağa aktardığı maddi ve manevi özelliklerin tümüdür.

GELENEK
Bir toplumda kuşaktan kuşağa aktarılan, yaptırım gücü olan kültürel alışkanlık ve davranışlardır.

ÖN YARGI
Bir kimse veya bir olayla ilgili yeterli bilgi edinmeden geliştirilen tutumlardır.

UZLAŞMA
Herhangi bir konuda anlaşma durumudur.

SİVİL TOPLUM KURULUŞU
Çeşitli toplumsal ihtiyaçların karşılanması için gönüllü kişiler tarafından oluşturulmuş derneklerdir.

ÇATIŞMA
Herhangi bir konuda anlaşamama durumudur.

DİLEKÇE
Demokratik toplumlarda hak arama yollarından biridir.

ÖRNEK AKADEMİ

Konuyla İlgili Kazanımlar	1. *Sosyal rollerin zaman içerisindeki değişimini inceler.*

DEĞİŞEN ROLLERİM

- Toplumsal yaşamda bireylerden beklenen davranışlar ve sorumluluklar vardır. Beklenen davranış ve sorumluluklar, bireyin toplum içerisindeki yerine ve durumuna göre değişebilir. Örneğin, bir öğretmenden öğrencilerine örnek olma davranışı beklenir ancak aynı davranış, avukattan beklenmez.
- Bireyin toplum içerisindeki yeri veya durumu, bireyin **statüsü** olarak isimlendirilir. 6.sınıfa giden bir birey, toplum içerisinde öğrenci statüsündedir.
- Bireyin statüsünden beklenen sorumluluk ve davranışlarına ise **rol** denir.
- Öğrenci statüsündeki bir bireyden derslere zamanında katılmak, ödevleri zamanında teslim etmek gibi öğrenci rolünün gerektirdiği davranışları sergilemesi beklenir.
- Birey olarak dünyaya geldiğimiz andan itibaren çeşitli roller üstleniriz. Bu rollerimizin bir kısmı biyolojik özelliklerimizden kaynaklanır. Bazı rollerimizi ise ilgi ve yeteneklerimiz doğrultusunda sonradan kazanırız.

Doğuştan Gelen Rollerimiz:	Sonradan Kazanılan Rollerimiz:
1. Kardeş	1. Sınıf başkanı
2. Abla	2. Öğretmen
3. Çocuk	3. Doktor

- Bireyler doğar, büyür ve gelişirler. Yaşamları boyunca sahip oldukları sosyal rolleri bir anda edinmezler. Yaşam döngüsü içinde bireylerin sahip oldukları sosyal roller de değişime uğrar.

YAZIYORUM

UNUTMU YORUM

Roller, sosyal düzeni insan için yaşanır hale getirirken herkesin sorumluluğunu etkili biçimde yapmasını da sağlar.

PYBS / 2019

Birey olarak dünyaya geldiğimiz andan itibaren çeşitli roller üstleniriz. Rollerimizin bir kısmı doğuştan sahip olduğumuz rollerdir. Bunları seçme olanağımız yoktur. Bu roller biyolojik özelliklerimizden kaynaklanan, herhangi bir ilgi ve yetenek gerektirmeyen rollerimizdir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi doğuştan sahip olduğumuz rollerden biridir?

A) Başkan B) Kaptan
C) Pilot D) Evlat

CEVAP D

PYBS / 2020

Okul bahçesinde arkadaşının yere çöp attığını gören Fatma "Yaşadığımız çevreyi temiz tutmak hepimizin görevidir. Bu konuda duyarlı olmalı ve örnek davranışlar sergilemeliyiz." diyerek arkadaşını uyarmıştır.

Buna göre Fatma ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Sorumluluk sahibi bir öğrenci olduğuna
B) Arkadaşları arasında sevildiğine
C) Derslerinde başarı gösterdiğine
D) Spor faaliyetlerinde görev aldığına

CEVAP A

ÖRNEK AKADEMİ

Kısa ve Net Uyguluyorum - 1

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere verilen sözcüklerden uygun olanları yazınız.

1. Birey olarak içinde yer aldığımız ilk sosyal kurum ..... dir.
2. Belli bir konuda veya belirli bir ortamda bir kimsenin üzerine düşen görevlere ..... denir.
3. Hukukun bireylere sağladığı yetkiye ..... denir.
4. En az iki kişiden oluşan, ortak bir amaç doğrultusunda bir araya gelen insan topluluğuna ..... denir.
5. ..... olmak gibi doğuştan sahip olduğumuz roller vardır.
6. İçinde yer aldığımız meslek grubunun gerektirdiği davranış ve kurallara uygun hareket etmeye ..... denir.
7. Toplumsal bir ihtiyacı ya da hizmeti karşılamak için belli kurallara göre oluşturulan kuruluşlara ..... denir.
8. Kişinin kendi davranışlarının sonuçlarını üstlenmesine ..... denir.
9. Bir kimsenin aile ve toplum içinde üstlendiği göreve ..... denir.
10. Toplumu oluşturan bireylerden her birine ..... denir.

mesleki rol

sorumluluk

aile

rol

Evlat ve kardeş

sosyal rol

birey

kurum

grup

hak

ÖRNEK AKADEMİ

Kısa ve Net Uyguluyorum - 8

Aşağıdaki ifadeleri doğru ya da yanlış olarak değerlendiriniz.

1. Toplumsal uyumun, birlik ve beraberliğin güçlenmesi ön yargıların azalması ile sağlanabilir.
   Doğru ◯ Yanlış ◯
2. Ön yargı, kişi ya da kişilere karşı olumlu veya olumsuz tutumları ifade eder.
   Doğru ◯ Yanlış ◯
3. Empati kurmak, farklılıklara saygılı olmak, ön yargıların oluşmasına neden olur.
   Doğru ◯ Yanlış ◯
4. Bir kişiye ya da gruba belli özelliklerinden dolayı ön yargılı davranmaya ayrımcılık denir.
   Doğru ◯ Yanlış ◯
5. Ön yargılar, bir durum ya da kişiyle ilgili önceden oluşturulmuş kanaatlerdir.
   Doğru ◯ Yanlış ◯
6. Ön yargı, bireylerin diğer insanlarla olan ilişki ve iletişimini olumsuz yönde etkiler.
   Doğru ◯ Yanlış ◯

Kısa ve Net Uyguluyorum - 9

Aşağıdaki ifadelerden ön yargının sebepleri arasında olanları "✔" ile işaretleyiniz.

1		Toplumsal çatışma ve ayrımcılık
2		Karşımızdaki kişiyi yeterince tanımamak
3		Toplumsal temasın artırılması
4		Farklılıklara saygı duymamak
5		İnsanlar arasındaki iletişimin artması
6		Empati kuramamak

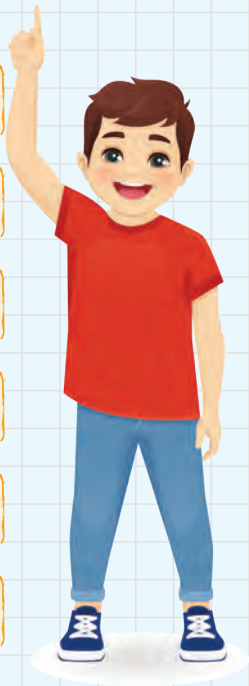

ÖRNEK AKADEMİ

Konuyla İlgili Kazanımlar	5. Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunur.

PYBS / 2017

I. Yaşama hakkı

II. Mülkiyet hakkı

III. Özel hayatın gizliliği

Yukarıdakilerden hangileri temel hak ve özgürlüklerimiz arasında yer alır?

A) Yalnız I. B) I ve II.

C) I, II ve III. D) II ve III.

CEVAP C

PYBS / 2019

Hak ve özgürlüklerimiz Anayasamız tarafından güvence altına alınmıştır. Ancak bizim de hak ve özgürlükler konusunda yerine getirmemiz gereken çeşitli sorumluluklarımız bulunmaktadır.

Buna göre aşağıdaki sorumluluklardan hangisi eğitim hakkı ile ilişkilidir?

A) Doktorun verdiği ilaçları zamanında kullanma

B) Okul kurallarına uyarak düzenli ders çalışma

C) Evdeki çöpleri belirtilen saatte dışarı çıkarma

D) Karşıdan karşıya geçerken trafik kurallarına uyma

CEVAP B

SORUNLARIMIN ÇÖZÜMÜNÜ BİLİYORUM

- Bireylere yasalar ve toplum tarafından tanınan yetkiye **hak** denir.
- Kişinin üzerine düşen görevleri yerine getirmesi ve kendi davranışlarının sonuçlarını üstlenmesine **sorumluluk** denir.
- Kişinin başkalarına zarar vermeden istediği herşeyi yapabilmesine **özgürlük** denir.
- Kişilerin insanca yaşayabilmesi ve kendini geliştirebilmesini sağlayan temel hak ve özgürlükler, anayasa ve uluslararası belgelerle güvence altına alınmıştır.

Temel hak ve özgürlüklerimizden bazıları şunlardır:

- En temel insan hakkı **yaşama hakkıdır**.
- İnsan hakları, geçmişten günümüze sürekli olarak gelişmektedir.
- Hak ve sorumluluk kavramları birbirinden ayrı düşünülemez: Yani, bireylerin haklarını kullanırken, aynı zamanda yerine getirmeleri gereken sorumlulukları da vardır.
- Bazı haklar, aynı zamanda yerine getirilmesi gereken sorumluluklardır. Örnek: Seçme ve seçilme hakkı

ÖRNEK AKADEMİ

5. Nesilden nesile aktarılan ve bir toplumu diğer toplumlardan ayıran hayat tarzı o toplumun ..... dür. ....., ..., ... millî kültürün unsurlarındandır. Kültür, ... katkı sağlar. Kültür, bir toplumun devamı için önemli bir unsurdur.

I — Dil, din, tarih
II — millî kültür
III — sosyal rol
IV — millî birlik ve beraberliğe

Yukarıdaki anlatımda boş bırakılan yerlere verilenlerden hangisi getirilemez?

A) I. B) II. C) III. D) IV.

6.

I.

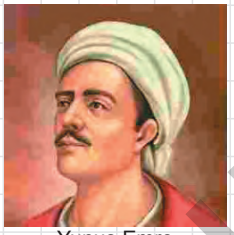

Yunus Emre

II.

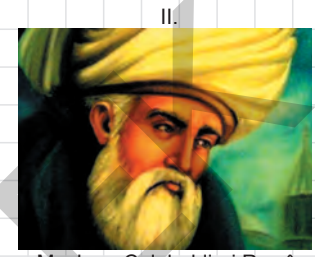

Mevlana Celaleddin-i Rumî

III.

Hacı Bektaş-ı Veli

Görselleri verilen şahsiyetlerden hangileri eserleriyle toplumsal birlikteliğin güçlenmesine katkı sağlamışlardır?

A) Yalnız I. B) Yalnız II.

C) I ve III. D) I, II ve III.

7. Ülkemizde eğitim, sağlık, çevre gibi farklı alanlarda hizmet veren bir çok sivil toplum kuruluşu vardır.

Aşağıdakilerden hangisi ülkemizde sağlık alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları arasında yer almaz?

A) TEV TÜRK EĞİTİM VAKFI 1967

B) LÖSEV Lösemili Çocuklar Vakfı

C) YEŞİLAY

D) TÜRK KALP VAKFI

8. Sosyal yardımlaşma ve dayanışma maddi yardımlarla yapılabileceği gibi manevi destekle de yapılabilir.

Aşağıdakilerden hangisi manevi yardımlaşma ve dayanışmaya örnek olarak gösterilebilir?

A) Başarılı bir öğrenciye burs verilmesi

B) İhtiyaç sahiplerine gıda ve giyim yardımı yapılması

C) Arkadaşımızın üzüntüsüne veya sevincine ortak olunması

D) Yaşlı ve muhtaç olan bir yakınımızın tedavi giderlerinin karşılanması

ÖRNEK AKADEMİ

Kavimler Göçü Haritası

ÖRNEK AKADEMİ

Kısa ve Net Uyguluyorum - 1

Orta Asya'nın çevresinde bulunan ve sınırlarını belirleyen yeryüzü şekillerini aşağıdaki şemada boş bırakılan yerlere yazınız.

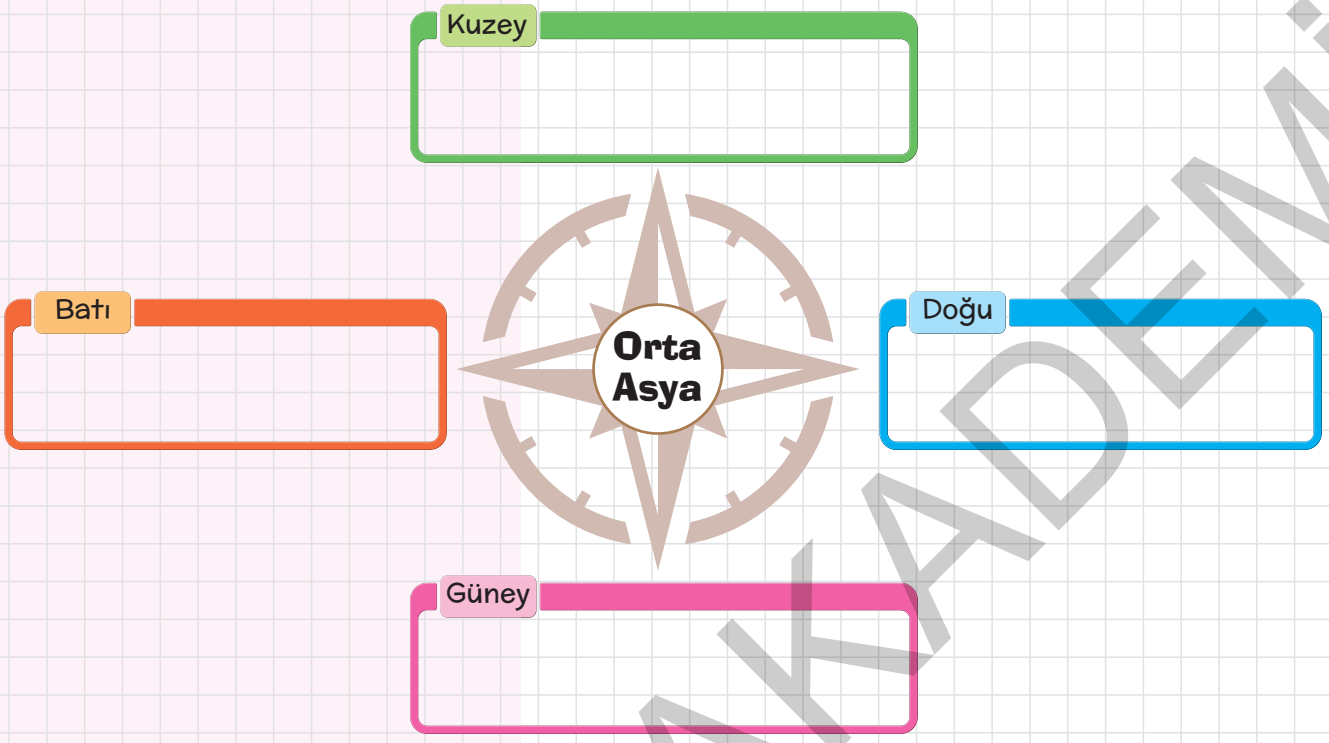

Kısa ve Net Uyguluyorum - 2

Aşağıdaki ifadeleri doğru - yanlış olarak değerlendiriniz.

1. Bozkır kültüründe temel geçim kaynağı tarımdır.
   Doğru ◯ Yanlış ◯

2. Türklerin bilinen ilk yurdu Mezopotamya'dır.
   Doğru ◯ Yanlış ◯

3. Orta Asya'da Türkler İslamiyetten önce Hun, Kök Türk ve Uygur Devletlerini kurmuşlardır.
   Doğru ◯ Yanlış ◯

4. Orta Asya'da yaşayan Türkler, çeşitli nedenlerden dolayı farklı yerlere göç etmişlerdir.
   Doğru ◯ Yanlış ◯

5. Asya Hun Devleti'nin en parlak dönemi Bilge Kağan dönemidir.
   Doğru ◯ Yanlış ◯

6. Mete Han, Orta Asya'da yaşayan Türkleri tek bir bayrak altında toplamıştır.
   Doğru ◯ Yanlış ◯

7. Asya Hun Devleti'nin bilinen ilk hükümdarı Teoman'dır.
   Doğru ◯ Yanlış ◯

ÖRNEK AKADEMİ

Kök Türk Devleti Haritası

II. Kök Türk (Kutluk) Devleti

- Elli yıllık Çin esaretinin ardından Türkler, **Kutluk Kağan** önderliğinde birleşerek bağımsızlıklarını ilan etmiştir.
- **Kutluk Kağan** ve veziri **Tonyukuk**, devleti kısa süre içinde Ötüken merkez olmak üzere yeniden teşkilatlandırarak Kutluk Devleti'ni kurmuştur.
- Kutluk Kağan'ın ölümünden sonra çocukları küçük olduğu için devleti kardeşi **Kapgan Kağan** yönetmiş; kendisine tecrübeli devlet adamı **Tonyukuk** yardımcı olmuştur.
- II. Kök Türk Devleti en parlak dönemini **Bilge Kağan** zamanında yaşamıştır.
- Bilge Kağan, tahta geçince ordunun başına kardeşi **Kül Tigin**'i, vezirliğe ise **Tonyukuk**'u getirmiştir.
- Bilge Kağan'ın ölümünden sonra ülke yönetimine gelenler başarılı olamamışlardır.
- Karluklar, Basmiller ve Uygurlar birleşerek II. Kök Türk Devleti'ne son vermişlerdir.
- Türk tarihinin ilk yazılı belgesi olarak kabul edilen **Orhun Yazıtları** II. Kök Türk Devleti'ne aittir.

BİLGİLENİYORUM

Kutluk Kağan'a devleti derleyip toparlayan anlamına gelen "ilteriş" unvanı verilmiştir.

PYBS / 2018

Türk milleti! Kendine gel, aklını başına devşir! İtaatsizliğin yüzünden, seni kalkındırmış bilgili kağanına ve zenginleşmiş, kalkınmış güzel yurduna karşı kendin yanıldın, kötülük getirdin.

Bu metne göre Bilge Kağan Türk milletine aşağıdakilerden hangisini öğütlemektedir?

A) Dürüstlüğü
B) Çalışkanlığı
C) Devlete bağlılığı
D) Hoşgörüyü

CEVAP C

ÖRNEK AKADEMİ

PYBS / 2020

Orhun Abideleri günümüzde hangi ülke sınırları içerisindedir?

A) Rusya B) Hindistan

C) İran D) Moğolistan

CEVAP D

PYBS / 2015

İlk Türk devletlerinden Kök Türklerde Orhun Anıtları'nın ve Ergenekon Destanı'nın varlığı, onların aşağıdaki alanların hangisinde ürünler verdiklerini kanıtlar?

A) Din B) İktisat

C) Kültür D) Astronomi

CEVAP C

PYBS / 2014

Uygurlar, surlarla çevirdikleri şehirlerde saraylar, tapınaklar, evler ve dükkânlar inşa etmişlerdir. Kaynaklarda, başkent Karabalasagun şehrinin demirden yapılmış on iki büyük kapısından söz edilmektedir. Başka bir kaynakta da Uygurların, topraklarından geçen bir nehrin yönünü değiştirerek kanallarla bahçelerini ve tarlalarını suladıkları, buralarda her türlü tahılı yetiştirdikleri anlatılmaktadır.

Verilen parçadan Uygurlarla ilgili aşağıdaki yargılardan hangileri çıkarılabilir?

I. Yerleşik yaşam sürmüşlerdir.

II. Mimari alanda gelişmişlerdir.

III. Yaşamlarında tarım önemli bir yer tutmaktadır.

IV. Doğal şartlara boyun eğmişlerdir.

A) I ve III. B) II ve IV.

C) I, II ve III. D) I, II, III ve IV.

CEVAP C

Orhun Yazıtları (Kök Türk Kitabeleri)

- Türk tarihinin ve edebiyatının bilinen ilk yazılı eserleridir.
- Bilge Kağan, kardeşi Kültigin ve Vezir Tonyukuk adına dikilmiştir.
- Yolluğ Tigin tarafından Kök Türk alfabesiyle yazılmıştır.
- Orhun Yazıtları, Bengü Taş (Ebedi Taş) olarak da adlandırılır.
- 1893 yılında araştırmacı Wilhelm Thomsen tarafından okunan Orhun Yazıtları, devlet yönetimi; toplumsal yaşamla ilgili önemli bilgiler içermektedir.
- Günümüzde, Moğolistan sınırları içinde yer almaktadır.

Orhun Yazıtları

Uygur Devleti

- 745 yılında **Karabalgasun (Ordubalık)** merkez olmak üzere **Bilge Kül Kağan** tarafından kurulmuştur.
- Yerleşik hayata geçen ilk Türk devletidir.

YORUMLU YORUM

Bu durum Uygurlarda;

1. Tarımsal faaliyetlerin gelişmesine
2. Ticaretin gelişmesine
3. Kentleşme ve şehirleşmenin artmasına
4. Bilim, sanat faaliyetleri ve mimarinin gelişmesine ortam hazırlamıştır.

ÖRNEK AKADEMİ

Kısa Ve Net

Uyguluyorum - 7

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere verilen kelimelerden uygun olanlarını yazınız.

Kök Türk | Kutluk Kağan | Moğolistan | Uygur Devleti | Bumin Kağan | Ötüken | Yolluğ Tigin | Orhun Kitabeleri | Wilhelm Thomsen | Ergenekon

1. Kök Türk Devleti, ... tarafından kurulmuştur.
2. ..... Destanı, Kök Türk Devleti'ne aittir.
3. Orhun Kitabeleri ..... tarafından yazılmıştır.
4. Kök Türk Devleti'nin merkezi .....'dir.
5. II. Kök Türk (Kutluk) Devleti ..... tarafından kurulmuştur.
6. ....., Türk tarihinin ve edebiyatının ilk yazılı eserleridir.
7. ....., yerleşik hayata geçen ilk Türk devletidir.
8. Orhun Kitabeleri, ... tarafından okunmuştur.
9. ....., Türk adıyla anılan ilk Türk devletidir.
10. Orhun Kitabeleri, günümüzde .....'da bulunmaktadır.

ÖRNEK AKADEMİ

Kısa ve Net Uyguluyorum - 11

Aşağıdaki bilgileri doğru ya da yanlış olarak değerlendiriniz.

1. İslamiyetten önce Arap Yarımadası'nda siyasi birlik yoktu.
   Doğru ◯ Yanlış ◯

2. İslamiyetten önce Arap Yarımadası'nda okuma-yazma oranı oldukça yüksekti.
   Doğru ◯ Yanlış ◯

3. Mekkeli müşriklerle Müslümanlar arasında yapılan ilk savaş Uhud Savaşı'dır.
   Doğru ◯ Yanlış ◯

4. İslamiyetten önce Arap Yarımadası'nda yaşanan dönem, Cahiliye Dönemi olarak adlandırılır.
   Doğru ◯ Yanlış ◯

5. Müslümanların Mekke'den Medine'ye göç etmesine hicret denir.
   Doğru ◯ Yanlış ◯

6. İlk müslümanlar Hz. Hatice, Hz. Ebubekir, Hz. Ali ve Hz. Zeyd'dir.
   Doğru ◯ Yanlış ◯

7. İlk vahiy Hira Mağarası'nda 622 yılında gelmiştir.
   Doğru ◯ Yanlış ◯

8. İslamiyetten önce Arap Yarımadası'nda en yaygın inanç putperestlikti.
   Doğru ◯ Yanlış ◯

Kısa ve Net Uyguluyorum - 12

Aşağıdaki gelişmeleri kronolojik olarak sıralayınız.

1 Mekke'nin fethi
2 Bedir Savaşı
3 Hicret
4 İlk vahyin gelişi
5 Uhud Savaşı
6 Veda Hutbesi
7 Hudeybiye Antlaşması
8 Hendek Savaşı

610 ↕ [ ] 622 ↕ 624 ↕ [ ] 625 ↕ 627 ↕ [ ] 628 ↕ 630 ↕ [ ] 632 ↕ [ ]

ÖRNEK AKADEMİ

Kısa ve Net Uyguluyorum - 17

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların karşısına "D", yanlış olanların karşısına "Y" yazınız.

1. Türklerle, Müslümanlar arasındaki ilk temaslar, Hz. Ömer Dönemi'nde başlamıştır. → Doğru ◯ Yanlış ◯

2. Talas Savaşı'nda Türkler, Çinlileri desteklemişlerdir. → Doğru ◯ Yanlış ◯

3. Türklerin İslamiyeti kabul etmesinde Abbasilerin eşit ve adil politikası etkili olmuştur. → Doğru ◯ Yanlış ◯

4. İslamiyet'teki cennet-cehennem anlayışının Türklerde de görülmesi Türklerin Müslüman olmalarını kolaylaştırmıştır. → Doğru ◯ Yanlış ◯

5. Emeviler Dönemi'ndeki Arap milliyetçiliği politikası, Türkler arasında İslamiyet'in hızla yayılmasını sağlamıştır. → Doğru ◯ Yanlış ◯

Kısa ve Net Uyguluyorum - 18

Aşağıdaki kavramlardan, Türklerin İslamiyet'i kabul etmelerinden sonra siyasî, sosyal ve kültürel alanlarda yaşanan değişime örnek olanlarını işaretleyiniz.

1. Kağan ◯
2. Hutbe ◯
3. Kurultay ◯
4. Balbal ◯
5. Kut anlayışı ◯
6. Medrese ◯
7. Konargöçer çadırı ◯
8. Cami ◯
9. Vakıf ◯
10. Cihan hakimiyeti ◯
11. Kervansaray ◯
12. Sultan ◯
13. Divan ◯
14. Gaza ve cihat anlayışı ◯

ÖRNEK AKADEMİ

İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİ

1. Karahanlılar (840-1212)

- Orta Asya'da kurulan **ilk Türk-İslam devleti**dir.
- Karluk, Yağma ve Çiğil gibi Türk boylarının bir araya gelmesiyle kurulmuştur.
- Devletin kurucusu **Bilge Kül Kadir Han**'dır.
- **Satuk Buğra Han Dönemi**'nde İslamiyet devletin resmî dini olarak kabul edilmiştir.
- Türk-İslam tarihindeki ilk medrese, ilk vakıf ve ilk posta teşkilatını kurmuşlardır.
- Orta Asya Türk devletlerinde olduğu gibi yönetimde doğu ve batı olmak üzere ikili yönetim esasını benimsemişlerdir.
- Bu dönemde kültürel alanda önemli çalışmalar yapılmıştır.
- Edebiyat alanında **ilk Türk-İslam eserleri** Karahanlılar döneminde yazılıştır.

PYBS / 2020

Karahanlılar, İslamiyet'i resmî din olarak benimsemiştir. Ancak İslamiyet öncesi döneme ait kut inancını, devletin hanedanın ortak malı sayılmasını ve ikili yönetim anlayışını devam ettirmişlerdir.

Buna göre Karahanlılar ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Kültürel kimliklerini kaybetmişlerdir.

B) Yöneticiler halk tarafından seçilmiştir.

C) Hükümdarın yetkileri sınırlandırılmıştır.

D) Türk devlet geleneğini sürdürmüşlerdir.

CEVAP D

Karahanlılar Devleti Haritası (840-1212)

ÖRNEK AKADEMİ

- Tuğrul Bey, **Bağdat Seferi** ile Abbasi Halifesini koruduğu için **"sultan"** unvanını almış, böylece Selçuklular, İslam dünyasının siyasi liderliğini üstlenmiştir.
- Alparslan Dönemi'nde Bizans ile 1071 yılında yapılan **Malazgirt Savaşı** kazanılarak Anadolu'nun kapısı Türklere açılmıştır. Alparslan, komutanlarını Anadolu'nun fethi ile görevlendirmiş, böylece Anadolu'da **ilk Türk beylikleri** kurulmuştur.
- **Melikşah** Dönemi, Büyük Selçuklu Devleti'nin en parlak dönemidir. Devlet en geniş sınırlarına ulaşmıştır. Rasathane kurulmuş, **Celali Takvim** hazırlanmıştır.
- Melikşah'tan sonra başlayan taht kavgaları, devleti zayıflatmış, 1141 yılında Karahitaylarla yapılan **Katvan Savaşı**'nın kaybedilmesi üzerine gücünü kaybeden Büyük Selçuklu Devleti, 1157'de Sultan Sencer'in ölümüyle yıkılmıştır.
- Alparslan ve Melikşah Dönemi'nde vezirlik yapan **Nizamülmülk**'ün çalışmalarıyla Bağdat'ta **Nizamiye Medreseleri** kurulmuştur. Ayrıca Nizamülmülk, devlet yönetimiyle ilgili tavsiyelerin yer aldığı **Siyasetname** adlı eseri yazmıştır.
- İlk Türk - İslam devletlerinde cami, türbe, medrese, kervansaray gibi mimari eserler yapılmıştır.

PYBS / 2018

Malazgirt Savaşı'nda Bizans ordusunu yenilgiye uğratarak Anadolu kapılarını Türklere açan Selçuklu hükümdarı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Melikşah B) Tuğrul Bey

C) Alparslan D) Sultan Sencer

CEVAP C

PYBS / 2012

Melikşah, kurdurduğu rasathane ile gök cisimlerinin ve gökyüzü olaylarının gözlemlenmesini sağlamış ve Celali Takvimi'ni hazırlatmıştır.

Bu bilgiye göre Melikşah zamanında aşağıdaki bilimlerden hangisinde gelişme olmuştur?

A) Matematik B) Astronomi

C) Felsefe D) Tarih

CEVAP B

Büyük Selçuklu Devleti (1040-1175)

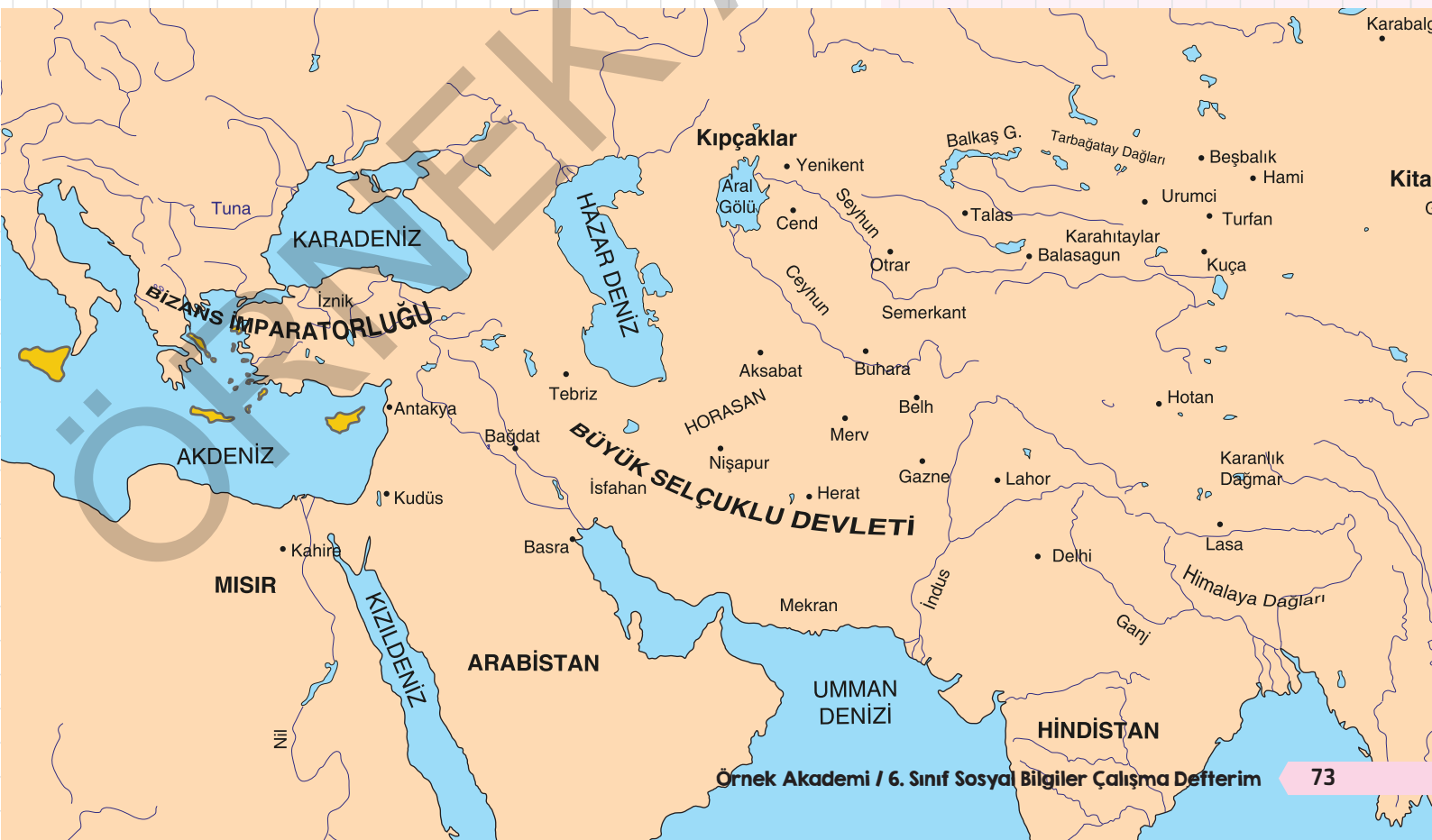

ÖRNEK AKADEMİ

Kısa ve Net Uyguluyorum - 33

Aşağıdaki bilgileri ilgili olduğu hükümdarla eşleştiriniz.

Sinop'u fethetmiş, kendisine Galip Sultan unvanı verilmiştir.	a.	1.	II. Mesut
Türkiye Selçuklu Devleti'ni kurmuştur.	b.	2.	Süleyman Şah
Türkiye Selçuklu Devleti'nin en parlak dönemidir.	c.	3.	Alparslan
Miryokefalon Savaşı'nda Bizans yeniliye uğratılmıştır.	d.	4.	Çağrı Bey
Malazgirt Zaferi ile Anadolu'nun kapısı Türklere açılmıştır .	e.	5.	Alaaddin Keykubat
Türkiye Selçuklu Devleti'nin son hükümdarıdır.	f.	6.	I. İzzettin Keykavus
II. Haçlı Seferi'nde Haçlı ordusunu yenilgiye uğratmıştır.	g.	7.	I. İzzettin Mesut
Anadolu'ya keşif seferleri düzenlemiştir.	h.	8.	II. Kılıçarslan
Karadeniz ticaret yolunun güvenliğini sağlayarak Antalya'yı fethetmiştir.	ı.	9.	I. Gıyaseddin Keyhüsrev
Haçlılardan Kudüs'ü geri almış, bunun üzerine III. Haçlı Seferi gerçekleşmiştir.	i.	10.	Selahaddin Eyyubi

a.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	ı.	i.

ÖRNEK AKADEMİ

Kısa ve Net Uyguluyorum - 34

Aşağıdaki bilgileri ilgili olduğu Haçlı Seferi ile eşleştiriniz.

A. I. Haçlı Seferi
B. II. Haçlı Seferi
C. III. Haçlı Seferi
D. IV. Haçlı Seferi

1. Urfa'nın Müslümanlar tarafından geri alınması üzerine düzenlenmiştir. ( )
2. Selahaddin Eyyubi'nin Kudüs'ü Haçlılardan geri alması üzerine düzenlenmiştir. ( )
3. Kudüs, Urfa ve Antakya Haçlılar tarafından alınmıştır. ( )
4. Haçlılar, Kudüs'ü almak yerine İstanbul'u işgal etmişlerdir. ( )
5. Haçlıların en başarılı olduğu seferdir. ( )
6. Türkiye Selçuklu Devleti'nin başkenti İznik'ten Konya'ya taşınmıştır. ( )

Kısa ve Net Uyguluyorum - 35

Haçlı Seferleri ile ilgili tabloda verilen bilgileri neden-sonuç olarak değerlendiriniz.

		Neden	Sonuç
1.	Başta Kudüs olmak üzere kutsal yerleri Müslümanlardan geri almak		
2.	Akdeniz ticaretinin gelişmesi		
3.	Bizans'ın Avrupa'dan yardım istemesi		
4.	Doğu'nun zenginliklerini ele geçirmek		
5.	Türklerin, İslam dünyasındaki itibarının artması		
6.	Avrupa'da merkezi krallıklarının güçlenmeye başlaması		
7.	Kiliseye ve din adamlarına duyulan güvenin azalması		
8.	Türklerin batıya ilerleyişini durdurmak		
9.	Ticaret yollarına hâkim olmak		
10.	Avrupalıların kâğıt, barut, pusula gibi buluşları öğrenmeleri		
11.	Avrupa'da feodalite yönetiminin zayıflamaya başlaması		
12.	Avrupalıların toprak sahibi olmak istemeleri		

ÖRNEK AKADEMİ

Kısa ve Net Uyguluyorum - 1

Dilsiz Dünya haritası üzerindeki numaralandırılmış yerlerin ve çizgilerin isimlerini yazınız.

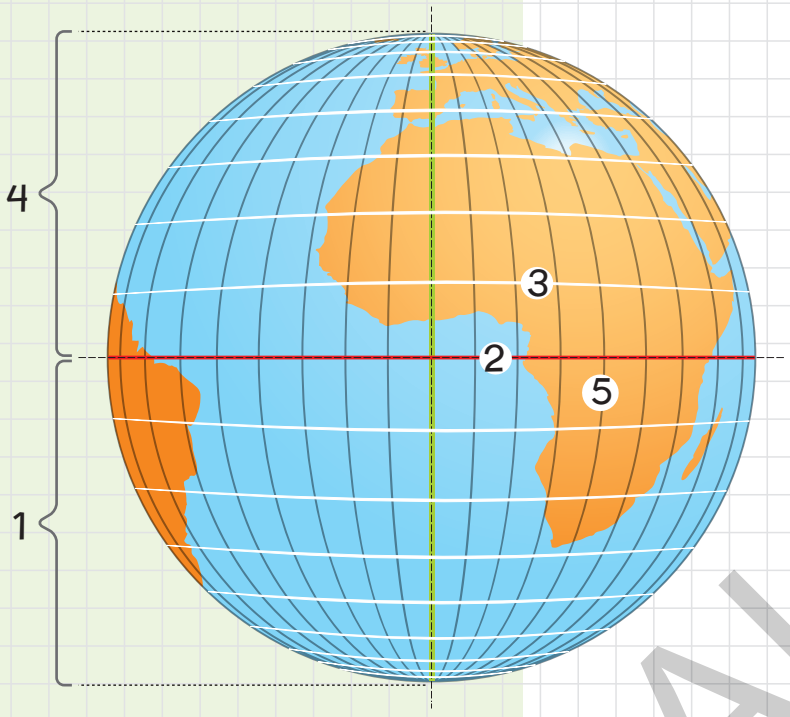

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

5 _____

Kısa ve Net Uyguluyorum - 2

Aşağıdaki açıklamaları verilen kavramlarla eşleştiriniz.

Ekvatora paralel birer derece aralıklarla çizilen yatay çizgilerdir.	1.	a.	Greenwich
Dünya'yı kuzey ve güney olmak üzere iki yarım küreye ayıran çizgidir.	2.	b.	Meridyen
Kuzey-güney doğrultusunda uzanan, Ekvator'u ve paralelleri dik kesen çizgilerdir.	3.	c.	Paralel
İngiltere'nin Londra şehrinden geçen başlangıç meridyenidir.	4.	d.	Ekvator

1.	2.	3.	4.

ÖRNEK AKADEMİ

KITALAR VE OKYANUSLAR

- Kendine bağlı yakın adalarla birlikte etrafı deniz ve okyanuslarla çevrili büyük kara parçalarına **kıta** denir.
- Dünya üzerinde **7 kıta** vardır. Bunlar **Asya, Avrupa, Afrika, Kuzey Amerika, Güney Amerika, Antartika** ve **Avustralya**'dır (Okyanusya).
- Asya, Avrupa ve Afrika **eski dünya kıtaları** olarak adlandırılır.
- Asya kıtası **en geniş** alana ve en fazla nüfusa sahip olan kıtadır.
- Okyanusya kıtası yüzölçümü bakımından **en küçük** kıtadır.
- Antarktika **en son keşfedilen** kıtadır, aynı zamanda **en soğuk kıta** olma özelliğine sahiptir.
- Kıtalar arasındaki derin çukurlukları dolduran su kütlelerine **okyanus** denir.
- Dünya üzerinde **Büyük (Pasifik) Okyanus, Atlas (Atlantik) Okyanusu** ve **Hint Okyanusu** olmak üzere üç tane okyanus vardır.
- Büyük Okyanus, yüzölçümü **en büyük** olan okyanustur.
- **En küçük** okyanus, Hint Okyanusu'dur.

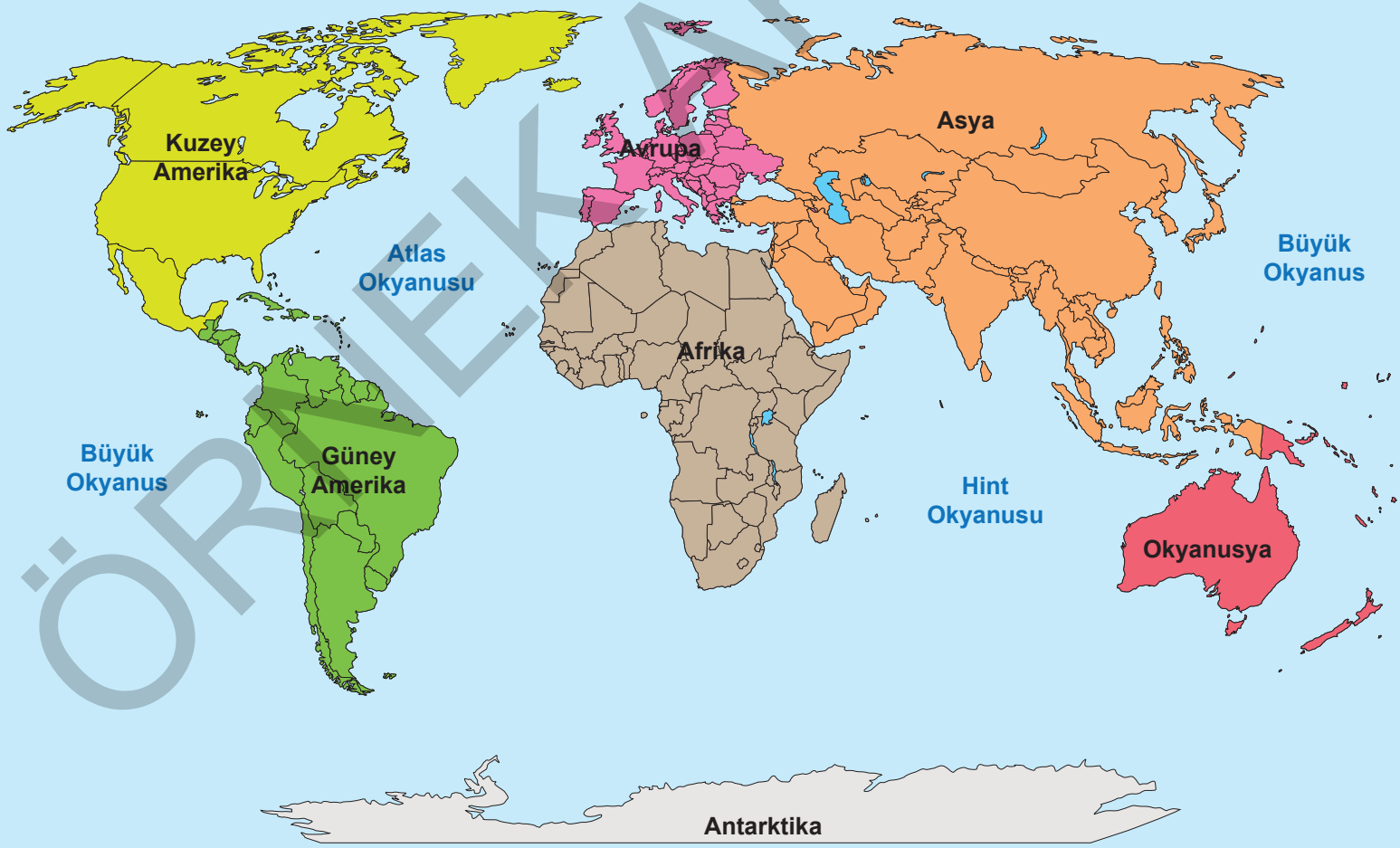

ÖRNEK AKADEMİ

Kısa ve Net Uyguluyorum - 13

Haritadan yararlanarak boş bırakılan yerleri doldurunuz.

1.
İklim:
Bitki Örtüsü:

2.
İklim:
Bitki Örtüsü:

3.
İklim:
Bitki Örtüsü:

Kısa ve Net Uyguluyorum - 14

Ülkemizde iklimi etkileyen faktörler ile verilen açıklamaları eşleştiriniz.

A. Yükselti
B. Bakı
C. Rüzgârlar
D. Dağların Uzanış Yönü
E. Ekvator'a uzaklık
F. Karasallık
G. Deniz Etkisi

1. Güney kıyılarının kuzey kıyılarına göre daha sıcak olması
2. Dağların güney yamaçlarının daha sıcak olması
3. Kıyı kesimlerde ılıman iklim, iç kesimlerde karasal iklimin görülmesi
4. Deniz etkisinin iç kesimlere girememesi
5. Kuzeyden esenler sıcaklığı düşünürken, güneyden esenlerin sıcaklığı artırması
6. Batı bölgelerimizin daha sıcak olması

ÖRNEK AKADEMİ

Türkiye nüfusu
83 milyonu geçti

Türkiye'nin nüfusu, 2019'da bir önceki yola göre 1 milyon 151 bin 115 kişi arttı.

ERKEK NÜFUS
%50,2
41 MİLYON
721 BİN 136

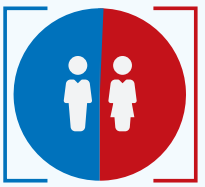

KADIN NÜFUS
%49,8
41 MİLYON
433 BİN 861

TÜRKİYE NÜFUSU

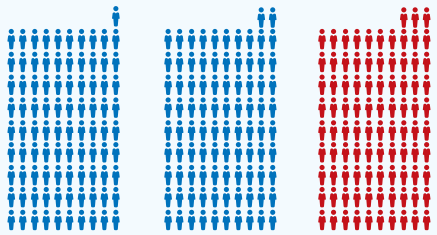

YILLIK NÜFUS + ARTIŞ HIZI

2017	BİNDE 12,4
2018	BİNDE 14,7
2019	BİNDE 13,9

EN FAZLA NÜFUSA SAHİP İLLER

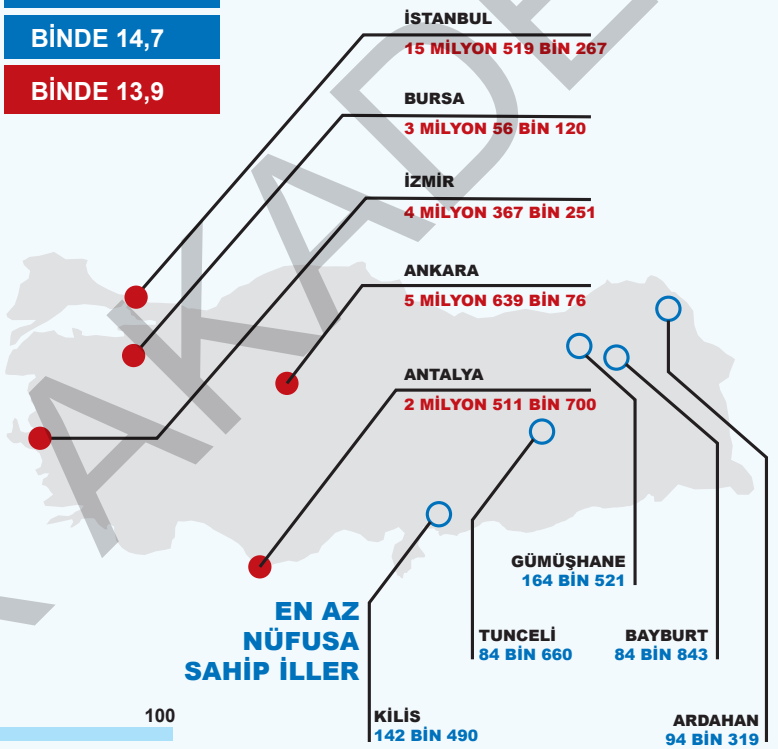

EN AZ NÜFUSA SAHİP İLLER

İL VE İLÇE MERKEZLERİNDE İKAMET EDENLERİN ORANI

2018	%92,3	2019	%92,8

ORTANCA YAŞ

NÜFUSUN YAŞ GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

KİLOMETREKAREYE DÜŞEN KİŞİ SAYISI

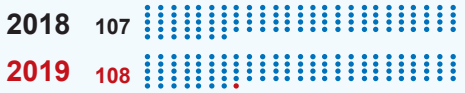

NÜFUS YOĞUNLUĞU EN YÜKSEK İLLER
(Kilometrekareye düşen kişi sayısı)

İSTANBUL	KOCAELİ	İZMİR	TUNCELİ	Nüfus yoğunluğu en az olan il
2 BİN 987	541	364	11	

ÖRNEK AKADEMİ

15.

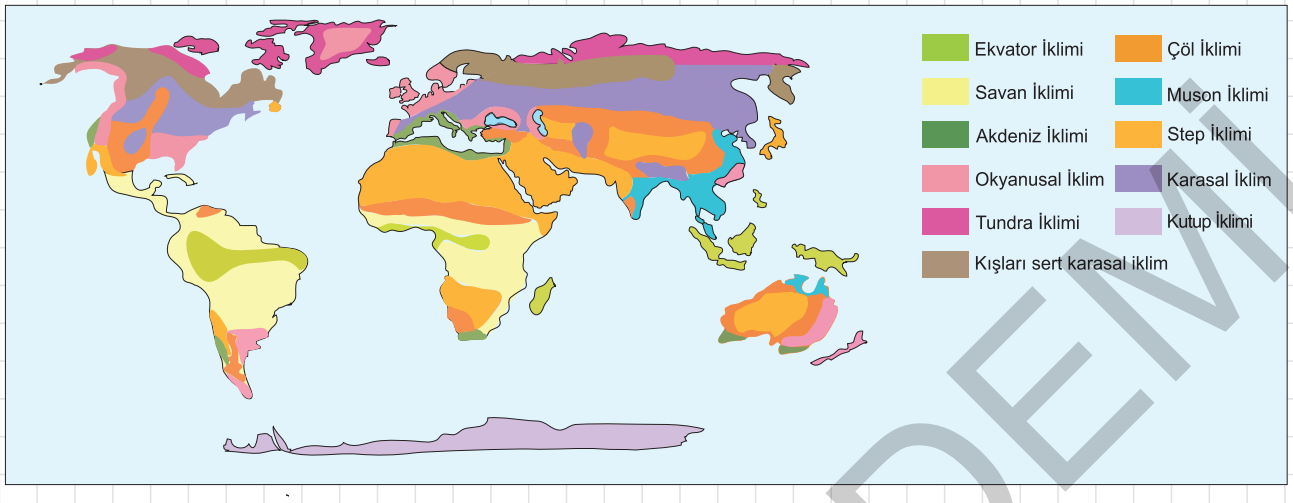

Harita incelendiğinde;

I. Yeryüzünde farklı iklim tipleri görülmektedir.

II. Farklı iklim tiplerinin görüldüğü yerlerde yaşayan insanların günlük yaşantıları da farklıdır.

III. İklim özellikleri insan yaşamını büyük ölçüde etkilemektedir.

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

16. Karadeniz ikliminin, bitki örtüsü orman, Akdeniz ikliminin bitki örtüsü maki, karasal iklimin bitki örtüsü bozkırdır.

Bu durumun temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yeryüzü şekillerinin çeşitlilik göstermesi

B) Her iklimin sıcaklık ve yağış değerlerinin farklı olması

C) Dağların geniş yer kaplaması

D) Tarım ürünleri çeşidinin fazla olması

17. Dünya üzerindeki herhangi bir yerin;

I. Ekvatora olan uzaklığı,

II. Bulunduğu yarım küre,

III. Başlangıç meridyenine olan uzaklığı,

IV. Yeryüzü şekilleri

özelliklerinden hangileri mutlak konumuyla ilgili <u>değildir</u>?

A) I. B) II. C) III. D) IV.

18. Nem, bir yerdeki sıcaklığın dengede kalmasını sağlar. Ancak ülkemizde Karadeniz ve Akdeniz bölgelerinde kıyı kesimlerdeki nem, iç kesimlere giremez. Bu durum iç kesimlerde, günlük ve yıllık sıcaklık farkını artırır.

Buna göre Akdeniz ve Karadeniz'in kıyı kesimlerindeki nemin iç kesimlere girememesinin <u>temel nedeni</u> aşağıdakilerden hangisidir?

A) Dağların doğu-batı doğrultusunda uzanması

B) Yıllık sıcaklık farkının az olması

C) Bitki örtülerinin farklı olması

D) Bölgelerin yüzölçümlerinin geniş olması

ÖRNEK AKADEMİ

Kısa ve Net Uyguluyorum - 7

Aşağıda verilen açıklamaların bilimsel araştırma basamaklarından hangisiyle ilgili olduğunu boşluklara yazınız.

1. Kaynaklardan edindiğim bilgileri konularına göre ayırdım.

2. İklimin insan yaşantısı üzerindeki etkilerini araştıracağım.

3. Araştıracağım konuyla ilgili genel ağdan ve kaynaklardan bilgi topladım.

4. Araştırma konumla ilgili "Ekonomik faaliyetler üzerinde iklimin etkisi nedir?" sorusunu belirledim.

5. Kaynaklardan elde ettiğim bilgileri düzenleyerek bir metin hazırladım. Yararlandığım kaynakları hazırladığım metnin son bölümünde belirttim.

Kısa ve Net Uyguluyorum - 8

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere uygun kelimeleri yazınız.

1. Araştırma metnini hazırlarken alıntı yaptığımız kısımları nereden ve kimden aldığımızı gösteren notlara ..... denir.

2. Problemlere ya da sorunlara güvenilir çözümler bulmak amacıyla planlı ve sistemli olarak yapılan çalışmalara ..... denir.

3. Araştırma yaparken yararlandığımız kaynakları belirttiğimiz bölüme ..... denir.

4. Doğruluğu henüz kanıtlanmamış ancak doğrulanacağı umulan düşüncelere ..... denir.

ÖRNEK AKADEMİ

1.

I

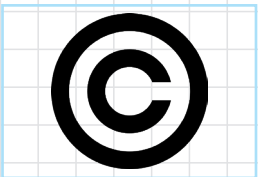

II

III

IV

Yukarıda verilenlerden hangisi telif hakkı sembolüdür?

A) I B) II C) III D) IV

2. **Uluslararası fikri mülkiyet haklarının korunması, bilgi paylaşımı ve işbirliğine yönelik çalışmalar yapan kuruluş aşağıdakilerden hangisidir?**

A) UNESCO B) UNICEF

C) WIPO D) NATO

3. Cumhuriyet döneminde açılan önemli kurumlardan biri de aşı ve serum üretiminin yapıldığı Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsüdür.

Verilen açıklama, Cumhuriyet Dönemi'nde hangi alanda yaşanan gelişmelere örnek olarak gösterilebilir?

A) Eğitim B) Kültürel

C) Sağlık D) Ekonomi

4. "Hayal gücü, bilgiden daha önemlidir."

Einstein

Einstein'in bu sözünden hareketle hayal gücüyle ilgili;

I. Farklı fikirler üretebilmemize katkı sağlar.

II. Özgün sorular ve uygulanabilir çözümler ortaya koyabilmemizi sağlar.

III. Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin her aşamasında önemlidir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız III. B) I ve II.

C) I ve III. D) I, II ve III.

5. I. Bilim ve teknolojiyi anlaşılır ve ulaşılır hâle getirmeyi amaçlar.

II. Deneysel ve uygulamalı etkinlikler içerir.

III. Toplumda bilim kültürünü yaygınlaştırmayı hedefler.

Yukarıdaki verilenlerden hangileri bilim merkezlerinin özellikleri arasında yer alır?

A) Yalnız I. B) II ve III.

C) Yalnız III. D) I, II ve III.

6. Teknolojik ürünler; haberleşme, sağlık, eğitim, ulaşım gibi birçok alanda hayatımızı kolaylaştırmaktadır.

Bilginin saklanması, aktarılması ve taşınmasını sağlayan teknolojik ürün aşağıdakilerden hangisidir?

A)

B)

C)

D)

ÖRNEK AKADEMİ

UNUTMUYORUM

Ülkemizde Tarımı Destekleyen Kurum ve Kuruluşlar

- T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
- Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM)
- Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO)
- Tarım Kredi Kooperatifleri
- GAP İdaresi Başkanlığı
- Atatürk Orman Çiftliği (AOÇ)
- Devlet Su İşleri (DSİ)
- Ziraat fakülteleri
- Ziraat odaları
- Ziraat Bankası

PYBS / 2014

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ülkemizin bir çok yerinde tarımsal sulamada geleneksel yöntemler yerine yağmurlama ve damla sulama sistemine geçerek, her yıl yaklaşık %30'luk su tasarrufu yaptığı gibi tarımsal üretimi de artırmıştır.

Metne göre, bu yöntemin temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Suyun verimli kullanılmasını sağlamak
B) Tarım ürünlerinde çeşitliliği artırmak
C) Yeni iş sahaları oluşturmak
D) Çevre kirliliğini önlemek

CEVAP A

- **Konya** ve çevresinde bulunan tarım alanlarında ekonomik faaliyet olarak **buğday** üretimi yapılır.

- **Şanlıurfa** ve çevresinde bulunan verimli topraklarda ekonomik faaliyet olarak **pamuk** üretimi yapılır.

- **Trabzon** ve çevresinde bulunan tarım alanlarında ekonomik faaliyet olarak **mısır** üretimi yapılır.

- **Balıkesir** çevresinde bulunan topraklarda ekonomik faaliyet olarak **zeytin** ağaçları dikilerek zeytin üretimi yapılır.

- **Edirne** ve çevresinde bulunan tarım alanlarında ekonomik faaliyet olarak **pirinç** üretimi yapılır.

- **Malatya** ve çevresinde bulunan topraklarda ekonomik faaliyet olarak **kayısı** ağaçları dikilerek kayısı üretimi yapılır.

ÖRNEK AKADEMİ

Bor

Taş kömürü

PYBS / 2004

- Tunçbilek
- Soma
- Yeniçeltek
- Elbistan

Bu yerlerin tamamında aşağıdaki madenlerden hangisi çıkarılır?

A) Bor mineralleri B) Krom
C) Linyit kömürü D) Demir

CEVAP C

PYBS / 2007

- Türkiye, Dünya'da bilinen rezervlerin yaklaşık % 65'ine sahiptir.
- Kütahya, Eskişehir, Balıkesir çıkarıldığı başlıca yerlerdendir.
- Cam, kâğıt, cep telefonları, sabun-deterjan, jet ve roket yakıtı gibi değişik alanlarda kullanılmaktadır.

Yukarıda bazı özellikleri verilen maden hangisidir?

A) Bor B) Demir C) Bakır D) Krom

CEVAP A

Bor

- Ülkemizde Eskişehir, Balıkesir, Bursa ve Kütahya civarında çıkarılır.
- Ülkemiz dünya bor rezervlerinin yaklaşık %73'üne sahiptir.
- Bor madeni jet-roket yakıtı bilişim, cam, seramik, deterjan, ilaç, fotoğrafçılık, plastik boya gibi birçok farklı alanda kullanılmaktadır.

Taş Kömürü

- Taş kömürü ülkemizde Zonguldak ve çevresinde çıkartılır.
- Demir-çelik fabrikalarında demirin eritilmesi için taş kömürü kullanılmaktadır.

Maden	Çıkarıldığı Yerler
Demir	Divriği (Sivas), Hekimhan (Malatya), Kahramanmaraş
Bakır	Murgul (Artvin), Maden (Elazığ), Küre (Kastamonu)
Krom	Fethiye (Muğla), Guleman (Elazığ)
Taşkömürü	Zonguldak
Linyit	Soma (Manisa), Tunçbilek (Kütahya), Yatağan (Muğla), Elbistan (K.Maraş)
Kükürt	Keçiborlu (Isparta)
Cıva	Sarayönü (Konya), Ödemiş (İzmir)
Boksit	Seydişehir (Konya), Milas (Muğla), Akseki (Antalya)
Bor	Bursa, Eskişehir, Balıkesir, Kütahya
Petrol	Adıyaman, Batman, Siirt
Mermer	Afyon, Denizli, Marmara Adası
Altın	Bergama (İzmir), Uşak

ÖRNEK AKADEMİ

Kısa ve Net Uyguluyorum - 11

Aşağıda görselleri verilen ekonomik faaliyetlerden ormanlarla ilgili olanları işaretleyiniz.

1. Balıkçılık

2. Mobilya üretimi

3. Madencilik

4. Arıcılık

5. Kerestecilik

6. Odun üretimi

7. Enerji üretimi

8. Kâğıt üretimi

ÖRNEK AKADEMİ

Kısa ve Net Uyguluyorum - 12

Aşağıda verilen görsellerdeki su kaynaklarıyla ilgili ekonomik faaliyetleri boş bırakılan yerlere yazınız.

1 .....

2 .....

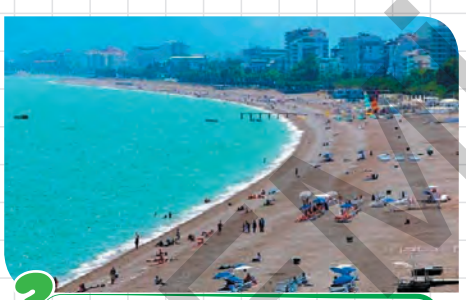

3 .....

4 .....

5 .....

6 .....

Kısa ve Net Uyguluyorum - 13

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere uygun kelimeleri yazınız.

Karadeniz | Van Gölü | Fırat ve Dicle | birinci | deniz ticareti | sodalı | tarım ve sanayi | GAP

1. Van Gölü, dünyanın en büyük ..... gölüdür.
2. ..... Bölgesi, su ürünleri avcılığında ilk sırada yer almaktadır.
3. Türkiye, jeotermal kaynaklar bakımından Avrupa'da ..... sıradadır.
4. ....., Diyarbakır, Siirt, Gaziantep, Adıyaman, Kilis, Batman, Mardin, Şırnak ve Şanlıurfa olmak üzere 9 ili kapsayan bir bölgesel kalkınma projesidir.
5. Ülkemizde ..... de kullanılan su oranı %85'i bulmaktadır.
6. Ülkemizin en büyük gölü .....'dür.
7. İstanbul ve Çanakkale Boğazı dünya ..... ve ulaşımında önemli bir yere sahiptir.
8. Güneydoğu Anadolu Projesi, bölgedeki ..... Nehirlerini etkili kullanarak sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmeyi kapsar.

ÖRNEK AKADEMİ

Konuyla İlgili Kazanımlar	2. Kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin canlı yaşamına etkilerini analiz eder.

DÜNYAMIZA SAHİP ÇIKALIM

- İnsanlar yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla üretim faaliyetleri yapar ve bunun için doğal kaynaklardan yararlanırlar.
- Doğal kaynaklar bilinçsizce kullanıldığında tükenme tehlikesiyle karşı karşıya kalır.
- Doğal kaynakların üretim süreçlerinde bilinçsizce kullanımı sonucu çeşitli atık maddeler oluşur.
- Atık maddeler havaya, suya ve toprağa karışarak tüm canlıların yaşamını olumsuz etkiler.

Ormanlar, bilinçsiz kesim, kuraklık, yangın gibi nedenler ile azalmakta, bu durum hava kirliliğine neden olmaktadır. Hava kirliliği ise canlı yaşamını tehdit etmektedir.

Petrolün çıkarılması ve taşınması sırasında yaşanan kazalar su ve toprak kirliliğine neden olmaktadır. Su kirliliği, tüm canlıları olumsuz etkilemektedir.

Tarım yapılabilecek arazilere yerleşim yeri ve sanayi tesislerinin kurulması, erozyon gibi nedenlerle verimli topraklar kaybedilmektedir. Toprak kirliliği, tarımı ve canlı yaşamını olumsuz etkilemektedir.

PYBS / 2013

Çevre kirliliğinin en önemli sebeplerinden biri de su kirliliğidir. İnsanlar tarafından kirletilen su; doğal hayatı, turizmi, insan sağlığını ve tarımı da olumsuz etkilemektedir. Bu sorunun çözümünde yerel yönetimlere, sanayi kuruluşlarına ve tüm insanlara büyük görevler düşmektedir.

Parçadaki bilgiden çıkarılabilecek en kapsamlı yargı, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sanayi atıkları, su kirliliğinin nedenlerinden biridir.
B) Turizm gelirlerinin azalma sebebi su kirliliğidir.
C) Su kirliliğini önlemek belediyelerin görevidir.
D) Su kirliliği çok boyutlu bir sorundur.

CEVAP D

PYBS / 2011

Aşağıdakilerden hangisi insanların doğal ortamdan olumlu yönde yararlandığını gösteren bir davranış <u>değildir</u>?

A) Rüzgâr gücünden elektrik enerjisi üretilmesi
B) Toprağın işlenerek ürün elde edilmesi
C) Akarsular üzerine barajlar yapılması
D) Verimli ovaların yerleşime açılması

CEVAP D

PYBS / 2013

Dünya nüfus artışına rağmen tarım alanlarının artmaması, gelecekte <u>öncelikle</u> aşağıdaki sorunlardan hangisinin ortaya çıkmasına neden olur?

A) Su kirliliğinin
B) Hava kirliliğinin
C) Açlık - kıtlık tehlikesinin
D) Plansız kentleşmenin

CEVAP C

ÖRNEK AKADEMİ

YÖNETİM BİÇİMLERİ

Monarşi

- Yönetme yetkisinin (egemenliğin) tek bir kişiye ait olduğu yönetim şeklidir.
- Yöneticiler kral, padişah, imparator, sultan gibi unvanlar kullanır.
- Yasama, yürütme ve yargı yetkileri ülkeyi yöneten kişinin elindedir.
- Halk, yönetimde söz sahibi değildir.
- Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan, Katar, Bahreyn, Umman gibi ülkeler monarşiyle yönetilmektedir.
- Monarşi ile yönetilen ülkelerde yönetme yetkisi genellikle babadan oğula geçer, saltanat sistemi benimsenmiştir.
- Monarşi ile yönetilen ülkelerde hükümdarın yanında milletin temsilcilerinden oluşan bir meclisin olduğu yönetim biçimine **meşruti monarşi** denir.

Cumhuriyet

- Egemenliğin millete ait olduğu, halkın egemenliğine dayanan yönetim şeklidir.
- Halk yönetme yetkisini, seçimlerde kullandığı oylarla seçtiği milletvekilleri aracılığıyla kullanarak ülke yönetimine katılır.
- Yöneticiler belirli aralıklarla yapılan seçimlerle, belirli bir süreliğine görev yapar.
- Demokrasinin temel ilkelerinin en iyi şekilde uygulanabildiği yönetim şeklidir.
- Temel hak ve özgürlükler, yasalarla güvence altına alınmıştır. Yasalar karşısında herkes eşittir.

Teokrasi

- Ülke yönetiminde dini kuralların etkili olduğu yönetim şeklidir.
- Yöneticiler, ülkeyi Tanrı adına yönetir ve sadece Tanrıya karşı sorumludurlar.
- Ülke dini kurallara göre yönetildiği için yönetimde din adamları etkilidir.
- Günümüzde **Vatikan**, teokrasiyle yönetilmektedir.

Oligarşi

- Yönetme yetkisinin bir grup, sınıf, zümre ya da azınlığın elinde olduğu yönetim şeklidir.
- Ülkeyi yöneten zümre ya da grup, ülkenin ileri gelenlerinden oluşur.
- Halkın özgürlüklerinin yeterince tanınmadığı oligarşi yönetimlerinde ülke yönetiminde görev alan diğer kişiler, yönetici zümre ya da grup tarafından atanır.
- Geçmişte Roma ve Yunanistan'da uygulanmıştır.

PYBS / 2019

Tabloda yönetim biçimleri ve özellikleri verilmiştir:

YÖNETİM BİÇİMLERİ	ÖZELLİKLERİ
Cumhuriyet	Demokrasi ile ilişkilendirilebilir, halk söz sahibidir.
Teokrasi	Devlet yönetiminde dinî kurallar etkilidir.
Monarşi	Halk, yöneticilerini belirli bir süreliğine seçer.
Oligarşi	Yönetme yetkisi bir grubun elindedir.

Buna göre yönetim biçimlerinden hangisine ait özellik yanlıştır?

A) Cumhuriyet B) Teokrasi C) Monarşi D) Oligarşi

CEVAP C

ÖRNEK AKADEMİ

11.

"Yurtta barış, dünyada barış."

Kemal Atatürk

Atatürk'ün bu sözü millî dış politika ilkelerinden hangisi ile ilgilidir?

A) Eşitlik
B) Tam bağımsızlık
C) Barışçılık
D) Akılcılık

12.

İhracat Yapılan Ülkeler			
1.	Almanya	**4.**	Irak
2.	İngiltere	**5.**	ABD
3.	Birleşik Arap Emirlikleri	**6.**	İtalya

(TÜİK, 2017)

Tabloda Türkiye'nin 2017 yılında en çok ihracat yaptığı ülkeler sırasıyla gösterilmiştir.

Tabloya bakarak;

I. En çok ihracat yapılan ülke Almanya'dır.

II. ABD, hem ihracat hem de ithalatta beşinci sırada yer almıştır.

III. Tekstil ürünleri, ihracatta ilk sırada yer almıştır.

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I.
B) I ve II.
C) II ve III.
D) I, II ve III.

13. Otomobil, elektronik eşya ve çeşitli sanayi ürünleri ihraç ederken; çeşitli hammadde ve tarımsal ürünler ithal eden bir ülkenin .....

Yukarıdaki açıklamada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi yazılabilir?

A) ithalat giderleri fazladır.

B) ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalıdır.

C) ihracat gelirleri azdır.

D) sanayisi gelişmiş demektir.

14. Türkiye'nin ihraç ettiği ürünler arasında tarım ürünleri de bulunmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi ülkemizin ihraç ettiği bu ürünler arasında yer almaz?

A)
Fındık

B)
Ananas

C)
İncir

D)
Kayısı

15. Türkçe konuşan topluluklar arasında kültürel ilişkileri geliştirmek, üye devletlerin kalkınmalarına yardımcı olmak, bu ülkelerle ekonomik, sosyal, kültürel alanlarda işbirliğini geliştirmek amacıyla 1992 yılında kurulmuştur.

Açıklamada özellikleri verilen kuruluş aşağıdakilerden hangisidir?

A) TÜRKSOY
Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı
TÜRKSOY

B) Türk Konseyi

C) TİKA
TİKA

D) TRT AVAZ
TRT AVAZ

ÖRNEK AKADEMİ